

כ"ג טבת תשע"ט

31.12.2018

לכבוד

תמר מעגן-אפרתי
רכזת באגף להערכת איכות והבטחתה

המועצה להשכלה גבוהה

להלן תגובת המכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין על דוח הוועדה להערכת איכות הלימודים בלימודי הוראת שפה וספרות ערבית

צעדים שיינקטו	סוגיות לשיפור
	כללי
<p>השנה הוגדר תנאי קבלה חדש למכללות הערביות ולמסלולים דוברי הערבית בכל המכללות, ציון 75 במבחן הבודק את רמת השליטה בשפה הערבית מבחן זה נערך על ידי משרד החינוך דרך מט"ח. עמידה במבחן זה יש בו כדי לתרום להעלאת רמת הלימודים בחוג לערבית.</p> <p>נמשיך להקפיד על תנאי קבלה אלה כדי לשמור על איכות ההוראה והרמה האקדמית של החוג לשפה ולספרות ערבית. אנחנו מודעים לחשיבות הפעלת חוג לשפה ולספרות ערבית בעיר ירושלים, כמענה לצורכי מערכת החינוך במרחב ירושלים על ידי הכשרה של מורים איכותיים בתחום.</p>	<p>החוג נפתח מחדש ב-2010, ועדיין אינו מושך מספר משמעותי של סטודנטים למסלוליו השונים. למרות המספר הקטן של הסטודנטים בחוג, אנו רואים חשיבות רבה בקיומו של חוג לערבית במכללת דוד ילין. הטעם העיקרי לכך אינו רק הערך הסמלי שבקיום חוג להכשרת מורים לערבית במוסד הראשון להכשרת מורים שהוקם בארץ. חשיבות קיומו של החוג לערבית היא שהוא מספק צורך ממשי במרחב ירושלים. הסטודנטיות הבאות ללמוד בחוג לערבית במכללת דוד ילין ספק אם יוכלו ללמוד במכללה אחרת, אם האפשרות הזאת תישלל מהן. יחד עם זאת, חשוב להדגיש ששאיפת המכללה לחזק את החוג</p>

המכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין (ע.ר.)
David Yellin Academic College of Education (R.A.)

<p>המכללה מתכוונת לבנות תוכנית לשילוב סטודנטים דוברי עברית בחוג. זאת ועוד, בשנתיים הבאות מתוכנן להיפתח מסלול יסודי בחברה הערבית, שהלומדים בו יוכלו לשלב לימודי שפה וספרות ערבית.</p> <p>אנו נפעל לשיפור הנושא. נדגיש בפני מורי החוג את חשיבות ההוראה בערבית תקנית ונשתמש בה במפגשי צוות החוג.</p>	<p>לערבית אסור שתפגע בטיב הסטודנטים המתקבלים לחוג ובוודאי שלא ברמה הגבוהה של המרצים והמדריכים העובדים בתכנית. לחוג הזה חשיבות רבה, אך רק אם יקפידו בו על הרמה ההולמת של המתכשרים להוראה ועל איכות הסגל.</p> <p>התרשמנו שלמרות הכוונה המוצהרת של מורי החוג, שפת ההוראה בפועל אינה ערבית תקנית, אלא במיעוטם של הקורסים.</p>
<p>תשובה ראו בעמוד 3 סעיף המלצות נדרשות.</p> <p>בחוג לערבית מתקיים קורס משותף עם החוג ללשון העברית, ונבדקת האפשרות לקיום קורס משותף עם החוג למקרא בתש"פ.</p>	<p>מן הראוי שהנהלת המכללה תשתדל להגביר את שיתוף הפעולה בין הסטודנטים הערבים והסטודנטים היהודים. דומה שמבנה אוכלוסיית התלמידים מאפשר ואף מזמין יוזמות של מפגשים לימודיים ותרבותיים</p>
<p>אנו מודים לכם על ההערכה החיובית בתחומים: עידוד המחקר, קורסי שוני ומגוון בחברה הישראלית הקמת היחידה למעורבות חברתית ועידוד פעילות חברתית מגוונת ומחויבות המורים המכשירים את הסטודנטים בבתי הספר.</p> <p>בהתייחס להפעלת מכינה בערבית לסטודנטים דוברי עברית – הנושא ידון בהנהלת המכללה בהקדם האפשרי.</p>	<p>נקודות לשימור:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ניכר כי ישנו עידוד של המחקר במכללה: התקציב למחקר הוכפל, המכללה מעודדת כנסים, יש רשות מחקר, שני כתבי עת, כנסים. ● קיומו של קורס שוני ומגדר. ● יחידה למעורבות חברתית המעניקה מלגות. ● מורים מוכשרים ומסורים המשקיעים רבות בהדרכת הסטודנטיות והסטודנטים. ● יש להמשיך ולפעול למען הפעלת מכינה בערבית לדוברי עברית כדי למשוך סטודנטים דוברי עברית ללימודי ערבית במכללה.

המלצות נדרשות :

מן הראוי שהנהלת המכללה תשתדל להגביר את שיתוף הפעולה בין הסטודנטים הערבים והסטודנטים היהודים. דומה שמבנה אוכלוסיית התלמידים מאפשר ואף מזמין יוזמות של מפגשים לימודיים ותרבותיים.

שיתוף פעולה בין סטודנטים ערבים וסטודנטים יהודים קיים היום ואנו פועלים

להעמקתו, כפי שעולה מהתיאור שלהלן:

בחוג לשפה וספרות ערבית:

- א. שיתוף הפעולה בין החוג לשפה וספרות ערבית לבין החוג ללשון עברית. הקורסים "ערבית, עברית ומה שביניהם". "עברית משוערבת". בקורסים אלה לומדים במשותף סטודנטים משני החוגים ומלמדים מרצים משני החוגים.
- ב. גיבוש תכנית לשיתוף פעולה בין החוג לשפה וספרות ערבית לבין החוג למקרא, לבניית קורסים משותפים לשני החוגים. כגון: חגים בשתי התרבויות. מקרא וקוראן. התכנון הוא שהקורסים יפתחו לסטודנטים בשנת תש"פ.

במכללה-

בית מדרש - אל-מדרסה

בית מדרש-אל מדרסה, הפועל במכללה זה ארבע שנים, מייצר מקום משותף, קבוע ואינטנסיבי שבו לומדים במשותף סטודנטים ערבים וסטודנטים יהודים. נערך בהנחיית מרצה יהודי (יגאל סימון) ומרצה ערבי (אמין חלאף), בעלי ידע מעמיק במקורות האסלאם והיהדות ויכולת מקצועית להנחיית לימוד קבוצתי. הלימוד נוגע בזהות האישית, התרבותית, הרוחנית הלאומית והדתית של הסטודנטים, בצורה רב-גונית ורב-ממדית.

המפגשים כוללים לימוד נושאי ליבה מתוך המקורות הקלאסיים של הדתות: קוראן, סונה, חדית, תנ"ך, תורה שבעל פה ופרשנות עם תוספות של מקורות קלאסיים רוחניים מאוחרים יותר באסלאם, ביהדות ובנצרות. בית המדרש יוצר מתח אינטלקטואלי, רוחני, יצירתי וחוויתי שמטרתו לבנות תחושת אמון ותקווה לשינוי.

<p><u>אל מדרסה תשע"ח (2017-2018)</u></p> <p>19 סטודנטים השתתפו בסמסטר א'. 15 מהם המשיכו לסמסטר ב', מחציתם ערבים ומחציתם יהודים. התקיימו 23 מפגשים בני 4 ש"ש, טיול במזרח ירושלים וערב רמדאן בעין ראפא ובסיומו סעודת איפטאר מסורתית. נלמדו סוגיות משותפות ליהדות ולאסלאם כגון: האבות, העקדה, קורבנות, תפיסת הזמן, תפיסת הגאולה, צדק, שלום, יחס לדתות אחרות ועוד. כמו כן צוינו החגים של כל דת (עיד אל אדחא, חנוכה, ט"ו בשבט, פורים, פסח, שבועות, רמדאן ועיד אל פיטר).</p> <p>בכל מפגש התקיימה סדנא קבוצתית, הרצאה או סדנא יצירתית. בסמסטר ב' המשתתפים עבדו בזוגות (יהודי-ערבי). כל זוג הגיע בזמנו החופשי למקומות בעלי משמעות בירושלים.</p> <p><u>אל מדרסה תשע"ט (2018-19)</u></p> <p>קבוצה של 20 סטודנטים הלומדים במשותף ארבע ש"ש. פרויקט סיום קבוצתי סיור בעיר העתיקה לקראת סוף סמסטר א, טיול במקומות חשובים לאסלאם, לנצרות וליהדות. הסטודנטים במכללה יוזמנו לקחת חלק בפרויקט הסיום.</p>	
<p>אנחנו נקפיד על שימוש בערבית תקנית, הן בישיבות צוות של החוג והן בשיעורים.</p>	<ul style="list-style-type: none"> יש להקפיד על שימוש בערבית תקנית.
<p><u>אל מדרסה למרצים ולעובדי מכללה</u></p> <p>בסמסטר ב' תשע"ט ייפתח בית המדרש – אל מדרסה למרצים (עד כה נרשמו 6</p>	<ul style="list-style-type: none"> יש להרחיב את המאמצים לשיתופי פעולה ואינטראקציה בין המגזרים, היהודי והערבי.

מרצים יהודים ו-6 ערבים). המפגשים יתקיימו בהנחיית מר אמין חלאף ומר יגאל סימון אחת לשבועיים ויעסקו בזהויות תרבותיות, דתיות ולאומיות של המשתתפים. באמצעות לימוד דינמי ויצירתי של מקורות היהדות, האסלאם והנצרות נרחיב את ההיכרות בין הקבוצות במכללה. התכנית תפעל בדרך חוויתית של לימוד ותכלול למידה בחברותא ובקבוצות.

קבוצת מפגש ועשייה משותפת יהודים ערבים (סגל אקדמי ומנהלי)

אנשי סגל יהודים וערבים לוקחים חלק בקבוצה משותפת שמטרתה היכרות ופיתוח שפה ערכית משותפת, עשייה ונראות במכללה. המנחים המלווים את הקבוצה הם גבי מיכל לוין ומר סאבר ראבי, המתמחים בהנחיית צוותים ופרויקטים משותפים של יהודים וערבים ומנחים בקורס 'שוני ומגוון' במכללה. הפרויקט במימון ובליווי "כפר רעות סדאקה", ארגון המתמחה בעבודה במכללות ובאוניברסיטאות, ובקידום היכרות והבנה בין קהילות שונות בחברה הישראלית, במיקוד על יהודים וערבים. בשיתוף המנחים, צוות מ"כפר רעות סדאקה" וצוות מהמכללה התגבשה תכנית למפגשים משותפים לשנה"ל תשע"ט (2018-2019) הכוללת 60 שעות.

קורס ללימוד אסטרטגיות למידה

בשנה"ל תשע"ט נפתח ביוזמת ד"ר רולא כורד בדארנה, מנהלת היחידה למעורבות חברתית, קורס ללימוד אסטרטגיות למידה לעשרה סטודנטים, שישמשו כחונכים לסטודנטים עם לקויות למידה במכללה. חמישה סטודנטים ערבים וחמישה סטודנטים יהודים. צוות מרכז אתגר, המרכז לסיוע לסטודנטים עם צרכים מיוחדים מנחה את הקורס.

המכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין (ע.ר.)
David Yellin Academic College of Education (R.A.)

<p>בתשע"ח הוענקו 28 מלגות של 5500 ₪ כל אחת + 10 מלגות של עיריית ירושלים 10,000 ש"ח.</p> <p>בתשע"ט הוענקו 28 מלגות של 5500 ש"ח כל אחת + 15 מלגות של עיריית ירושלים 10,000 ש"ח.</p> <p>חלק מהמלגאים מקיימים את ההתנדבות שלהם במסגרות משותפות לערבים ויהודים, ראו עמ' 2-3, הסעיף "המלצות נדרשות"</p>	<ul style="list-style-type: none"> כדאי להגדיל את מספר המלגות הניתנות לסטודנטים יהודים וערבים הלומדים בחברותא.
תכנית הלימודים	
<p>סילבוסים נכתבים במשותף בקורסים זהים שאותם מלמדים מרצים שונים. כך למשל, הקורס "לשון ערבית" א, ב של ד"ר איאס נאסר, ד"ר לינה שייד ומר מוחמד חאמד; הקורס "העשרה לשונית" שמלמדים ד"ר איאס נאסר, ד"ר לינה שייד ומר מוחמד חאמד. המטרה של הכתיבה המשותפת היא מניעת חזרות. כל הסילבוסים של החוג לערבית נשלחו על ידי ראש החוג לכלל המרצים והם תיקנו את כל הסילבוסים שיש ביניהם חפיפה מסוימת והחליפו את התכנים הזהים.</p>	<p>מצאנו שיש חפיפה בין תכני הקורסים.</p>
<p>ההמלצה מתקבלת והיא תיושם החל מתש"פ.</p>	<p>4 מתוך שעות הלימוד מוקדשות לנושא הרטוריקה; אנו סבורים שניתן להסתפק בשעתיים ללימוד נושא זה.</p>
<p>החל משנת הלימודים תש"פ, הקורס "פרוסמינריון" יהפוך לקורס שנתי. הקורס מהווה נדבך בתהליך המוביל אל כתיבת עבודת הסמינריון. תוצר הלמידה הוא עבודת חקר עיונית בהיקף של 10 עמודים.</p>	<p>איננו משוכנעים בצורך לקיים קורס פרוסמינריון בשנה ב', מכיוון שיש קורס כתיבה אקדמית. אפשר שהכוונה בקורס הקרוי "פרוסמינריון" היא לאימון נוסף בכתיבה אקדמית, דבר שהוא רצוי לכל הדעות, ואולם מוטב שלא להשתמש במונח "פרוסמינריון", אשר אין בו ערך מוסף למבנה התכנית, מה גם שמדובר בקורס בן סמסטר אחד שבוודאי אינו מאפשר לסטודנטים זמן מספיק לכתיבת עבודה הראויה לשם "פרוסמינריון".</p>

<p>תודה על ההערכה החיובית. הקורס הוא חלק מתכנית נוספת בהנחיית מר יגאל סימון ומר אמין חלף שבה לוקחים חלק סטודנטים יהודים וערבים (בחלוקה שווה לכל מגזר).</p>	<p>נקודות לשימור : הקורס בית מדרש-מדרסה המשלב בין סטודנטים ערבים ויהודיים : יש להמשיך לקיימו ואף להרחיבו כך שסטודנטים נוספים יוכלו לקחת בו חלק.</p>
<p>ההערכה החיובית מתקבלת בברכה. הקורס הוא פרי שיתוף הפעולה בין החוג ללשון העברית לבין החוג לשפה וספרות ערבית (ראו עמ' 2, המלצות נדרשות, סעיף א')</p>	<p>התכנית כוללת קורס בו מלמדים באופן ייחודי השוואה בין עברית וערבית ומבוא לשפות השמיות. זה מרכיב מועיל מאוד בתוכנית הלימודים ואפשר שיוכל לשמש דגם למכללות האחרות.</p>
<p>אין התנגשויות בין קורסי החובה. יתכן שיש אי הבנה בגלל שבשנה א' בקורסי החובה קיימות שתי קבוצות. אם קבוצה של א1 לומדת קורס חובה בערבית קבוצה א2 לומדת קורס אחר. כלומר, לאחר בדיקה נמצא שאין התנגשויות בין קורסי החובה בתוך החוג, וגם לא בין קורסי החובה בחוג ובין קורסי החובה של המסלול.</p>	<p>המלצות נדרשות : יש לארגן את מערכת השעות כך שלא יהיו התנגשויות בין קורסי החובה.</p>
<p>מר האמד מוחמד, מרצה בחוג לערבית, מלמד קורס חדש להדרכה ביבליוגרפית החל משנה"ל תשע"ט. סטודנטים בקורס ובסמינריון (שנה ב' ושנה ג') עורכים סיור בספרייה הלאומית בגבעת רם ומתוודעים לאוצרות הספרייה ומאגרי המידע בתחום השפה והספרות הערבית. החל משנה"ל הנוכחית יתקיימו חלק מהמפגשים של הקורס להדרכה ביבליוגרפית בספרייה הלאומית ויכללו הדרכה ביבליוגרפית בספרי יעץ, אנציקלופדיות, מילונים ועוד.</p>	<p>יש לקיים קורס של הדרכה ביבליוגרפית. במסגרת זו ראוי לשתף פעולה עם הספרייה הלאומית בגבעת רם כדי לעבות את הקורס ולחשוף את המתכשרים להוראה במכללה לעושר העצום המצוי בה בתחום הלשון הערבית.</p>

<p>במהלך שנה"ל תש"פ, ד"ר עולה עוידה וד"ר לינה שייך חשמה המתמחות בתחום ספרות יפה וכתובה יצירתית, יקימו מועדון כתיבה בחוג. בשלב ראשון ייקחו חלק בסדנה הסטודנטים ובשלב הבא הסדנה תיפתח גם לבוגרים.</p>	<p>המלצות לשדרוג: על החוג ליזום מועדון כתיבה של הסטודנטים והבוגרים ולהטמיע אותו בעבודת הבוגרים בבתי הספר.</p>
<p>במסגרת תהליכי ההערכה מטעם המל"ג עלה העניין למודעות של ראשי היחידות הנבדקות (הגיל הרך, אנגלית, ערבית, לשון) ושל ראשי יחידות אקדמיות נוספות. בעקבות זאת התקבלה החלטה בהנהלה להעמיק את הקשר עם בוגרי המכללה באמצעות הזמנתם לימי עיון, להשתלמויות, לאירועים ולטקסים ועוד. כמו כן נשקלת האפשרות להקים יחידת בוגרים שתהיה אחראית על הקשר השוטף עם הבוגרים.</p>	<p>3. סטודנטים ובוגרים אין כל מעקב אחר הבוגרים; ההנהלה אינה יודעת מה מידת השתלבות הבוגרים בהוראה.</p>
<p>בשלוש השנים האחרונות פועלת במכללה תכנית "אתגרים בחברה הערבית" בחסות משרד החינוך. התכנית נועדה לבצע שינוי עמוק ומשמעותי בהכשרת מורים וגננות בחברה הערבית ובכך לתרום לקידום החינוך בחברה הערבית. התכנית מתמקדת בתחומים הבאים: תגבור האוריינות האקדמית; הרחבת מודל P.D.S כולל מחקר מלווה; תגבור לימודי היסוד בלשון הערבית; חיזוק לימודי החינוך הלשוני במסלול הגן; העמקת המעורבות החברתית בקהילה. מדי שנה מחולקות 28 מלגות שנתיות של 5,500 ₪ כל אחת, לסטודנטים המשתתפים בתכנית, על פי הצטיינות בלימודים או נתוני קבלה גבוהים ועל בסיס מעורבות חברתית. הצוות האקדמי המוביל את התכנית: מרכז-העל של התכנית, מר מוחמד חאמד; מרכז המעורבות החברתית ופר"ח, ד"ר יחיא חגי'אזי, סגן דיקנית הסטודנטים.</p>	<p>התרשמנו כי ישנו קושי של הסטודנטים לעמוד בדרישות האקדמיות. הדבר מתבטא, בין השאר, בכך שרובם מתקשים לדבר בערבית תקנית. גם ידיעותיהם בעברית דלות.</p>

אחראי ההתנסות המעשית: ד"ר יאסר סנדוקה; רכזת חינוך לשוני בגיל הרך: ד"ר אפנאן מסארווה; רכז לימודי יסוד ולשון ערבית: מר מוחמד חאמד. רכזת מחקר והערכה – ד"ר הדס גרונו, הממונה על ההערכה ברשות למחקר ולהערכה. החל מתש"פ תתמקד התכנית בשלושה תחומים: תגבור המכינה הייעודית בערבית, שילוב קורסי לימודי יסוד בערבית ובקורס אוריינות אקדמית בערבית. כל אלה יותאמו לצורכי הסטודנטים בחוג כדי לשפר את שליטתם בשפה הערבית.
רמת השליטה בעברית -
בבדיקה שערכנו בשנה"ל תשע"ד התברר כי שני שלישים מן הסטודנטים הלומדים במסלול לחינוך מיוחד בחברה הערבית אינם שולטים בעברית ברמה המאפשרת לימודים אקדמיים בעברית, כשליש יודע רק א-ב עברי. על כן פתחנו בעידוד משרד החינוך כיתות אולפן במכללה בשלוש רמות: א, ב, ג, ד- בשנה הראשונה ללימודים. בשנה השנייה שתי רמות: ב-ג, ד-ה. לפני שנת הלימודים מתנהל אולפן קיץ למי שאינם מכירים אות עברית.
ד"ר עירית השכל-שחם, ראש החוג ללשון העברית, בנתה את התכנית לתגבור השפה העברית לסטודנטים במסלולים לחינוך מיוחד ולגיל הרך (החל משנה"ל תשע"ז) בחברה הערבית. כיום מרכז ד"ר רוני קלאוס את התכנית.
נושאי הלימודים
אוצר מילים, קריאה וכתובה, האזנה ודיבור, מערכת הצורות בעברית, תחביר פונקציונלי.

<p>הנהלת המכללה והחוג לערבית ישמרו על תנאי הקבלה שקובע משרד החינוך מדי שנה לחוג לערבית יתקבלו רק סטודנטים שעומדים בדרישות האלה: ציון 80 לפחות ב-5 יח"ל ובחינת כניסה בציון 75 לפחות. אנו מקווים שהתגבור של לימודי השפה הערבית במכינה הייעודית יתרום להעלאת רמת השליטה בשפה הערבית ולהגדלת מספר המועמדים ללימודים אקדמיים שיעברו בהצלחה את בחינת הכניסה בערבית.</p>	<p>המלצות הכרחיות: למרות הקושי שבדבר, חייבת ההנהלה לשמור על תנאי הקבלה שנקבעו ע"י משרד החינוך: ציון 80 לפחות ב-5 יח"ל ובחינת כניסה בציון 75 לפחות.</p>
<p>במסגרת תהליכי ההערכה מטעם המל"ג עלתה למודעות של ראשי היחידות הנבדקות (הגיל הרך, אנגלית, ערבית, לשון) וראשי יחידות אקדמיות נוספות החשיבות של שמירת קשר שוטף עם בוגרי המכללה. בעקבות זאת החליטה ההנהלה להעמיק את הקשר עם בוגרי המכללה באמצעות הזמנתם לימי עיון, להשתלמויות, לאירועים ולטקסים ועוד. כמו כן נשקלת האפשרות להקים יחידת בוגרים שתהיה אחראית על הקשר השוטף עם הבוגרים. במסגרת זו יפעלו גם ד"ר מוחמד אבו-סמרה, ראש החוג לערבית, ומחמד חאמד, מנהל בשיתוף, להעמקת הקשר עם הבוגרים של החוג.</p>	<p>המלצות נדרשות: על ההנהלה להשתדל להעלות את יוקרת החוג ע"י הקמת "מועדון בוגרים" של החוג ולקיים קשר מתמיד עם הבוגרים, מתוך רצון להעלות את איכות השימוש בלשון הערבית התקנית, במכללה ובבתי הספר בהם הבוגרים מלמדים.</p>
<p>תכנית הלימודים במכינה הייעודית נבחנה מחדש לפני כחודשיים (אוקטובר 2018) על ידי הרכזת האקדמית של המכללה, חברת הנהלה, מנהלת המכינות הייעודיות, מרכז המכינה הייעודית לחברה הערבית וראש החוג לערבית. בישיבה הוחלט כי לימודי השפה הערבית יתוגברו החל מתש"פ והיקפם יהיו 4 ש"ש במקום 2 ש"ש שהיו נהוגות עד כה. ככלל, סטודנטים יתקבלו לחוג רק עם עמידתם בתנאי הסף.</p>	<p>המלצות נדרשות: טבלת המתקבלים בשנה"ל תשע"ז מראה שמתוך 16 מתקבלים לחוג לערבית במסלול חינוך מיוחד, 4 התקבלו עם ציונים 70 עד 74. זה עומד בניגוד לתנאי הקבלה הנדרשים ע"י משרד החינוך, ומן הראוי שהנהלת המכללה תקפיד על קיום תנאים אלה.</p>

<p>זאת ועוד: בישיבה עם מנהלת היחידה לקבלת סטודנטים שנועדה לרענן את הידע שלה ושל צוות היחידה בנוגע לתנאי הקבלה למכללה, הושם דגש על תנאי הקבלה לחוג לערבית.</p>	
	סגל
<p>המכללה פועלת יחד עם ראש החוג לערבית לקליטת מרצים איכותיים לחוג. נושא קידום הסגל - המכללה פועלת בשנים האחרונות בערוצים שונים לקידום הסגל: הגדלת תקציב המחקר העומד לרשות מרצים, עידוד פעילותם המחקרית, עידוד מרצים להגיש בקשה לתמיכה בלימודי דוקטור בתכנית "מורי מורים" של משרד החינוך, להגיש בקשות למשרד החינוך לקבלת שעות השתלמות, להגיש מועמדות לתכניות פוסט-דוקטורט ועוד.</p> <p>דרכי הקידום שוות לכל המרצים וההנחיות ברורות בנדון מופיעות בתקנון המרצים שבאתר המכללה. קולות קוראים נשלחים לכל המרצים בכתובת הדוא"ל של המכללה; המלצות של הרכזת האקדמית נכתבות לכל המועמדים לתכניות שנזכרו קודם כנדרש על ידי הגופים בתיאום עם המרצים ועם ראשי היחידות.</p> <p>יושם אל לב כי תהליך הקידום של מרצים לדרגות "מורה בכיר" - "מרצה בכיר" מתבצע במכללה וישנה ועדה המטפלת בנושא בראשותו של פרופ' אלחנן אדלר. עם זאת, משרד החינוך הוא זה שמעניק מכסות קידום מדי שנה למכללה. לצערנו הקפיא משרד החינוך זה שנתיים את תהליך הקידום לדרגות אלה בשל אי חתימה על הסכם של משרד האוצר ונציגי ארגוני המורים. למרות זאת שלחה המכללה הנחיות לכל המרצים המבקשים להגיש מועמדות לדרגת קידום "מרצה" – "מרצה בכיר" להכין תיקי קידום בהתאם להנחיות המופיעות</p>	<p>הסגל הוא באיכות טובה מאוד, ויש לקוות שההנהלה תשכיל לשמור ולקיים את הסגל האיכותי הזה. נושא קידום הסגל בעייתי. על המכללה למצוא דרכים להציע לחברי הסגל מסלול קידום שקוף.</p>

<p>בתקנון הקידום לדרגות האקדמיות שבאתר המכללה על מנת שנוכל לטפל במהירות וביעילות בתיקי המועמדים לאחר שמשרד החינוך יפסיר את ההקפאה בתחום זה. קידום לדרגת "פרופסור חבר" מתבצע באחריות המל"ג, ולא משרד החינוך, והוא פועל על פי הנחיות המל"ג בנדון.</p>	
<p>אנו מודים על ההערכה החיובית בנוגע לאיכות חברי הסגל, מסירותו לסטודנטים ושיתוף הפעולה והתיאום ביניהם.</p>	<p>נקודות לשימור :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● סגל ברמה אקדמית טובה, ומסירותם לתכנית ולסטודנטים רבה. ● יש שיתוף פעולה ותיאום בין חברי הסגל וראש החוג.
<p>כחלק מהתרבות הארגונית של שקיפות, תקנון הקידום של המרצים מפורסם באתר המכללה. התפתחות הסגל מבחינה מקצועית: רשות המחקר וההערכה תלווה את סגל החוג בבניית תרבות הערכה פנימית. מטרת המהלך היא לתת לסגל המרצים כלים כדי לבחון את ההתפתחות המקצועית של כל מרצה ושל הצוות כולו. התפתחות הסגל מבחינה העשייה המחקרית: רשות המחקר וההערכה מעניקה החל משנה זו (תשע"ט) גמול מיוחד על פרסומים של המרצים בכתבי עת אקדמיים שפיטים ועל הגשת בקשות לקבלת מענקי מחקר מקרנות תחרותיות. ראו גם הסעיף בעמוד 2, נקודות לשימור, סעיף ראשון.</p>	<p>המלצות הכרחיות</p> <p>יש להשקיע מאמצים כנים כדי להביא לקידום הסגל בדרכים לא שגרתיות.</p>
<p>בשנה"ל תשע"ט, המרצים שעובדים בהיקף נמוך מ-60% משרה הם: נאסר איאס- 37.5% משרה (תשע"ט בחל"ת, פוסט דוקטורט) מיכל לוי- 50% משרה.</p>	<p>המרצים המלמדים בחוג ברובם המכריע הם מהצפון ועובדים בחלקי משרה, דבר אשר גורם לתחושות קשות של המרצים. מומלץ לשקול מנגנון של מתן קביעות כדי שמרצים אלה, חלקם לפחות, יתרמו לחיזוק החוג, שהוא ללא ספק</p>

<p>יש לזכור שהיקף המשרה במכללות לחינוך על פי תקנות משרד החינוך הוא 16 ש"ש עד גיל 50, 14 ש"ש החל מגיל 50 עד 55, 12 ש"ש החל מגיל 55 ועד פרישה. המכללה פועלת על פי כללים אחידים לכל המרצים המלמדים בה גם בתחום מתן קביעות.</p> <p>כללים אלה נקבעו על ידי משרד החינוך והם מתבטאים בקיומו של מסלול בן שלוש שנים עד מתן קביעות. המעבר משנה לשנה מותנה בהמלצות ראש היחידה, במשובי הוראה וגם בצרכים של המוסד.</p> <p>על מנת להגדיל את היקף הקביעות של מרצים בחוגים, שהיקף הלימודים בהם הוא 26 ש"ש (ביניהם גם החוג לערבית), פועלת המכללה להגדלת היקף ההעסקה של מרצים ביחידות אחרות הרלוונטיות לתחומי התמחותם של המרצים. כך למשל, בהכשרה להוראה ובקורסי הדידקטיקה. מרצי החוג לערבית משתלבים בתכנית "אתגרים בחברה הערבית", במכינה הייעודית לחברה הערבית ובחטיבת השפה הערבית במסלול לגיל הרך בחברה הערבית. המכללה שוקדת בימים אלה על בניית תכנית לימודים למסלול לחינוך יסודי בחברה הערבית ששפת ההוראה בו ערבית. תכנית הלימודים של המסלול המתוכנן כוללת חטיבה בת 15 ש"ש בערבית, שבה יוכלו ללמד מרצי החוג לערבית ולהגדיל כך את היקף משרתם במכללה.</p>	<p>צריך את זה. שימור הסגל הליבתי בהיקפי משרות של מחצית המשרה ומעלה יתרום לאיכות החוג וליוקרתו במרחב של ירושלים.</p>
תשתיות	
<p>בנוסף לספרים בערבית שקיימים בספרייה, מורי החוג לערבית, בתיאום עם צוות ספריית המכללה, מכינים רשימה של ספרים, מילונים, מאגרי מידע מקוונים שיתווספו למאגר הספרייה בתהליך בן שלוש שנים על מנת להעשיר את הספרייה בערבית שתעמוד לרשות הסטודנטים בחוג לערבית. באתר</p>	<p>הספרייה בערבית דלה, גם בספרים מודפסים וגם במאגרי מידע, היא כוללת אוספים אקלקטיים. החסר בולט בספרים שעניינם מחקר השפה הערבית והוראתה ובמילונים ערביים, הן מודפסים והן מקוונים. חסר זה חמור במיוחד</p>

המכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין (ע.ר.)
David Yellin Academic College of Education (R.A.)

<p>הספרייה נוסף קישורים למאגרי מידע עשירים בתחום השפה הערבית והאסלאם (למשל: . المكتبة الشاملة، المكتبة الوقفية، موسوعة بوابة الشعراء، الوراق ועוד).</p> <p>החוג לערבית יפעל להעמקת השימוש של הסטודנטים בחוג לערבית באוצרות הספרייה הלאומית בתחום זה.</p>	<p>לאור העובדה שרבע מתלמידי המכללה הם ערבים, והדעת נותנת שכל הסטודנטים הערבים (ולא רק תלמידי החוג לערבית) נזקקים למילונים ערביים. המכללה הם ערבים, והדעת נותנת שכל הסטודנטים הערבים (ולא רק תלמידי החוג לערבית) נזקקים למילונים ערביים.</p>
<p>בתש"פ נרחיב את המנוי למאגר المنظومة כך שהוא יכלול גם כתבי עת ומאמרים עדכניים בשפה וספרות ערבית.</p> <p>בנוסף, הספרייה תרכוש את המילון הערבי-עברי של האוניברסיטה העברית, ערבי-עברי מאת מנחם מילסון מיוסד על מילון איילון שנערך בשנת תשע"ט נעודד סטודנטים ומרצים לתרום ספרים.</p>	<p>המלצות נדרשות:</p> <p>יש להעשיר את הספרייה במילונים רבים, בכתבי עת עדכניים ובספרות מגוונת לקריאה אקסטנסיבית.</p>
<p>החל מתש"פ, הסטודנטים בשנה ג בחוג לערבית יקבלו מנוי לספרייה הלאומית בגבעת רם מטעם המכללה, וזאת על מנת להעמיק את השימוש באוצרות הספרייה הלאומית בתחום זה.</p>	<p>יש למסד את הקשרים עם הספרייה הלאומית על מנת להקל על הסטודנטים את השימוש בספרייה.</p>
<p>הכשרה מעשית</p>	
<p>ד"ר יאסר סנדוקה, ראש המסלול לחינוך מיוחד בחברה הערבית, וד"ר יוסי גודוביץ, ראש המסלול לחינוך על יסודי, שבהם מתנהלת ההכשרה המעשית של הסטודנטים בחוג לערבית, יחד עם ד"ר מוחמד אבו סמרה, ראש החוג לשפה וספרות ערבית, ומר מוחמד חאמד, מנהל בשיתוף, דנו בדרכים לשיפור ההכשרה מעשית. ההחלטות מוצגות בסעיף הבא.</p>	<p>הוועדה התרשמה כי ההכשרה המעשית איננה מספקת.</p>
<p>כיוונים לשיפור:</p>	<p>המלצות קריטיות ודחופות:</p>

<p>בתוכנית הנוכחית, כל ההתנסות המעשית מרוכזת בשנה ב'. כדי ליצור התפתחות בממד ההכשרה המעשית יורחבו שעות ההכשרה המעשית ויחולקו מחדש, החל מתש"פ:</p> <p>א. ההתנסות המעשית בתחום השפה הערבית תחל כבר בסמסטר ב' של שנה א' במסגרתה ילמדו הסטודנטים 2 ש"ש התנסות מעשית בתחום השפה הערבית. בשנה ב' ילמדו הסטודנטים 4 ש"ש התנסות מעשית ו 2 ש"ש דידקטיקה של השפה הערבית.</p> <p>ב. ימונו מטעם המסלולים מדריכים/ות דידקטיים מקצועיים בהוראת השפה הערבית, שיהיו מוסכמים על ראש החוג לערבית</p> <p>ג. ייבנה בחוג קורס חדש לשנה א' בהוראת מקצוע הספרות והשפה הערבית (1 ש"ש). הקורס יחליף את אחד מהקורסים ללשון ערבית הניתנים בשנה א (מתוך 7 ש"ש).</p>	<p>על הנהלת המכללה לתת את הדעת על מצב ההכשרה המעשית ולמצוא דרכים לשפרה.</p>
סיכום	
<p>המכללה מתכננת לפתוח מכינה בערבית לסטודנטים דוברי עברית, שלא עמדו ברמה המתאימה בבחינת הכניסה.</p> <p>בשנה הראשונה הם ילמדו 4-6 ש"ש קורסי בסיס בערבית, שיחשבו בהמשך כחלק מתכנית הלימודים של החוג. בשנה השנייה ישתלבו באופן הדרגתי בלימודי החוג עם סטודנטים דוברי ערבית.</p>	<p>התרשמנו שהחוג לערבית עונה על צורך ממשי באזור ירושלים. ראוי למכללה לעודד גם קליטת תלמידים אשר שפת אמם עברית. יש ביקוש רב למורים לערבית בבתי הספר העבריים באזור.</p>
<p>ראו התשובה בשורה הקודמת.</p>	<p>ראוי למכללה לעודד גם קליטת תלמידים אשר שפת אימם אינה ערבית.</p>

המכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין (ע.ר.)
David Yellin Academic College of Education (R.A.)

<p>אנו מודים לוועדה על ההערכה החיובית של סגל החוג לערבית, מקצועיותו ומסירותו הזוכה להערכת הסטודנטים.</p>	<p>ההוראה מופקדת בידי סגל אקדמי מוכשר ומסור, הזוכה להערכת התלמידות ומפגין רצון ויכולת לתרום לחיזוק החוג.</p>
<p>בימים אלה שוקדים ראש החוג לשפה וספרות ערבית והמנהל בשיתוף יחד עם סגל החוג על ארבעה פרויקטים:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● בניית רשימת כותרים להעשרת הספרייה בשפה, ספרות ותרבות ערבית, קלאסית ומודרנית, על פי המלצת המרצים בחוג. ● המכללה תרחיב את מאגר המידע הקיים, אלמנטיומה, שיכלול מקורות בתחום השפה והספרות הערבית. ● ברשימת מאגרי המידע של הספרייה יוכנס סעיף נפרד של מאגרי אתרים חינוכיים בערבית (למשל: . المكتبة الشاملة، المكتبة الوقفية، موسوعة بوابة الشعراء، الوراق...). ● גיוס תרומת ספרות יפה ממרצים, מסטודנטים ומהקהל הרחב. 	<p>אנו מקווים שההנהלה תדאג להעשרת הספרייה בספרי יעץ מודפסים ודיגיטליים כמומלץ לעיל.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● החוג למקרא והחוג לערבית יוזמים קורס משותף. ● החוג לשפה וספרות ערבית יפעל לפתיחת החוג לסטודנטים דוברי עברית ● בית מדרש-מדראסה (פירוט ראו בעמ' 3, סעיף המלצות נדרשות) 	<p>ראוי ליזום יותר פעילויות משותפות בין תלמידים ותלמידות ערבים ויהודים.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● פתיחת מסלול חדש לחינוך יסודי בחברה הערבית (תש"פ?), שיכלול חטיבה בת 15 ש"ש בשפה וספרות ערבית. ● יצטרפו לחוג סטודנטים דוברי עברית. 	<p>התרשמנו כי יש פער מצער בין הרמה הגבוהה של סגל ההוראה ובין רמת הסטודנטים. לאור הרמה המרשימה של סגל ההוראה, ראוי שהנהלת המכללה</p>

<ul style="list-style-type: none"> ● ראשי המסלולים העל-יסודי והיסודי יפנו סטודנטים (סדירים והסבות) דוברי ערבית עם הישגים מתאימים, להתמחות בחוג לערבית.	תעשה מאמץ מיוחד להרחיב את החוג ולמשוך תלמידים נוספים למסלולי לימוד שעיקרם הוראת שפה וספרות ערבית ולא דווקא חינוך מיוחד.
---	---